

رابطه صفات پارانوئید و اسکیزوتایپی با اضطراب اجتماعی و حل مسأله اجتماعی در بین دانشجویان*

علی محمدزاده^۱، اکبر رضایی^۲، لیدا رستمی^۳

The relationship between paranoid and schizotypal traits with social anxiety and social problem solving among the students

Ali Mohammadzadeh¹, Akbar Rezaei², Lida Rostami³

چکیده

زمینه: مطالعات متعددی به بررسی صفات پارانوئید، اسکیزوتایپی، اضطراب اجتماعی و حل مسأله اجتماعی پرداخته‌اند، اما پژوهشی که به بررسی رابطه صفات پارانوئید و اسکیزوتایپی با اضطراب اجتماعی و حل مسأله اجتماعی در بین دانشجویان پرداخته باشد مغفول مانده است. **هدف:** پژوهش حاضر با هدف بررسی رابطه بین صفات پارانوئید و اسکیزوتایپی با اضطراب اجتماعی و حل مسأله اجتماعی در بین دانشجویان انجام شد. **روش:** روش تحقیق از نوع همبستگی بود. در این تحقیق ۳۸۷ نفر دانشجوی دانشگاه پیام‌نور تبریز با استفاده از روش نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای انتخاب شدند. پرسشنامه‌های پژوهش شامل مقیاس‌های پارانوئید گرین و همکاران (۲۰۰۸)؛ اسکیزوتایپی کلاریج و بروکز (۱۹۸۴)؛ توانایی حل مسأله دروزیلا و همکاران (۲۰۰۲) و اضطراب اجتماعی کانور و همکاران (۲۰۰۰) بود. داده‌ها با استفاده از آزمون همبستگی پیرسون و رگرسیون چندگانه همزمان مورد تحلیل قرار گرفت. **یافته‌ها:** نتایج نشان داد صفات اسکیزوتایپی با حل منطقی مسأله و صفات پارانوئید با جهت‌گیری مثبت و حل منطقی مسئله رابطه منفی معنی‌دار دارند ($P < 0/01$). همچنین صفات پارانوئید و اسکیزوتایپی با جهت‌گیری منفی، سبک برانگیختگی، سبک اجتنابی و مؤلفه‌های اضطراب اجتماعی رابطه مثبت معنی‌دار دارد ($P < 0/01$). نتایج رگرسیون هم‌زمان نشان داد که متغیرهای پیش‌بین اضطراب اجتماعی و حل مسأله اجتماعی به ترتیب ۴۶ درصد و ۱۷ درصد واریانس صفات پارانوئید و اسکیزوتایپی را پیش‌بینی می‌کند. **نتیجه‌گیری:** صفات پارانوئید و اسکیزوتایپی می‌توانند اضطراب اجتماعی را پیش‌بینی کنند. **واژه کلیدیها:** پارانوئید، اسکیزوتایپی، حل مسأله اجتماعی، اضطراب اجتماعی

Background: Numerous studies have examined paranoid, schizotypal, social anxiety, and social problem-solving traits, but research that examines the relationship between paranoid and schizotypal traits with social anxiety and social problem-solving among students has been neglected. **Aims:** The purpose of this study was to investigate the relationship between paranoid and schizotypal traits with social anxiety and social problem solving among students. **Method:** The research method was correlation. In this study 387 students of Payam Noor University of Tabriz were selected by stratified random sampling. Research questionnaires included the Paranoid Scales of Green et al. (2008); Schizotypy Claridge and Brooks (1984); Druzila et al. (2002) problem solving ability; Data were analyzed using Pearson correlation test and multiple regression. **Results:** The results showed a significant negative relationship between schizotypal traits with logical problem solving and paranoid traits with positive orientation and logical problem solving ($P < 0/01$). Also, paranoid and schizotypal traits had a significant positive relationship with negative orientation, arousal style, avoidant style and social anxiety components ($P < 0/01$). Concurrent regression results showed that predictors of social anxiety and social problem solving predict 46% and 17% variance of paranoid and schizotypal traits, respectively. **Conclusions:** Paranoid and schizotypal traits can predict social anxiety. **Key Words:** Paranoid, schizotypy, social anxiety, social problem solving

Corresponding Author: a_mohammadzadeh@pnu.ac.ir

* این مقاله برگرفته از پایان‌نامه کارشناسی نویسنده سوم است.

^۱ دانشیار، گروه روانشناسی، دانشگاه پیام‌نور، تهران، ایران (نویسنده مسئول)

^۲ دانشیار، گروه روانشناسی، دانشگاه پیام‌نور، تهران، ایران

^۱ Associate Professor, Department of Psychology, Payame Noor University, Tehran, Iran (Corresponding Author)

^۲ Associate Professor, Department of Psychology, Payame Noor University, Tehran, Iran

^۳ کارشناس ارشد روانشناسی عمومی، دانشگاه پیام‌نور، تهران، ایران

^۳ M.A. in General Psychology, Payame Noor University, Tehran, Iran

پذیرش نهایی: ۹۸/۱۱/۰۸

دریافت: ۹۸/۰۷/۱۰

مقدمه

از ترس و پایداری غیرمعمول از هر موقعیتی که ممکن است در معرض داوری قرار گیرد، اجتناب می‌ورزد (عباسی و عبدی، ۱۳۹۶). اضطراب اجتماعی یکی از مهمترین انواع اختلالات اضطرابی است (وان داوسن و همکاران، ۲۰۱۷) و به عنوان ترس مشخص و مزمن از یک یا چند موقعیت اجتماعی تعریف می‌شود که فرد خود را در معرض موشکافی به وسیله دیگران می‌بیند و می‌ترسد مبادا کاری انجام دهد که باعث خجالت و یا تحقیر شود (جهانبخشی، برجعلی، فرح‌بخش، فلسفی‌نژاد و شریعتمدار، ۱۳۹۷). اختلال اضطراب اجتماعی با ترس یا اضطراب محسوس در مورد یک یا چند موقعیت اجتماعی خاص مشخص می‌شود (اسپین، سین، هاروود، مندز و هاپه، ۲۰۱۷). این اختلال بسیار شایع بوده و درصد قابل توجهی از نوجوانان و دانشجویان در طول زندگی خود به آن دچار می‌شوند (ماتکا، کوبرن، گرانت، ماتامبوکی و اکون، ۲۰۱۴). اختلال اضطراب اجتماعی که به عنوان هراس اجتماعی نیز شناخته می‌شود؛ اولین بار در اواخر دهه ۱۹۶۰ به عنوان یک تشخیص خاص و مستقل مطرح شد (مددی، گل پرور و آقایی، ۱۳۹۷). تجربه اضطراب اجتماعی ممکن است تأثیر منفی روی روابط بین فردی داشته باشد (اسماعیلی، امیری، عابدی و مولوی، ۱۳۹۷؛ به نقل از بشارت، مسعودی، دهقانی، مطهری و پورخاقان، ۱۳۹۳).

بر اساس نتایج، اختلالات شخصیت نقش مؤثر و اساسی در توانایی تعامل با دیگران و حل مسأله اجتماعی و اضطراب اجتماعی دارند (ارشادی‌منش، کیانی، نظری و فرجی، ۱۳۹۳). اختلال شخصیت عبارت است از الگوی سازش نایافته و بادوام تجربه درونی و رفتار که به زمان نوجوانی یا جوانی برمی‌گردد و حداقل در دو زمینه از چهار زمینه زیر آشکار می‌شود: شناخت، هیجان‌پذیری، عملکرد میان فردی و کنترل تکانه. این الگوی انعطاف‌ناپذیر در موقعیت‌های فردی و اجتماعی مختلف مشهود است و موجب پریشانی یا اختلال می‌شود (انجمن روان‌پزشکی آمریکا، ۲۰۱۳). اختلالات شخصیت بر اساس شباهت‌های توصیفی در سه خوشه گروه‌بندی می‌شوند. خوشه A: شامل اختلالات شخصیت پارانوئید، اسکیزوئید و اسکیزوتایپی می‌شود. افراد مبتلا به این اختلالات اغلب عجیب و غیرعادی به نظر می‌رسند. خوشه B مشتمل بر اختلالات شخصیت ضد اجتماعی، مرزی، نمایشی و خودشیفته است؛ افراد مبتلا به این اختلالات اغلب نمایشی، احساساتی و دمدمی به نظر می‌رسند. اختلالات شخصیت خوشه C مشتمل بر اختلال شخصیت اجتنابی،

در دوران معاصر یکی از انواع توانمندی‌هایی که افراد برای یک زندگی سالم و طبیعی نیاز دارند، حل مسأله در موقعیت‌های مختلف فردی و اجتماعی است. حل مسأله یک توانش حیاتی برای زندگی به شمار می‌آید که در سطوح مختلف شناختی، عاطفی و اجتماعی مطرح می‌شود (البرزی، انباری و خوشبخت، ۱۳۹۷). این فرایند تعامل موفقیت‌آمیز با وقایعی است که گاهی پیش آمده و توان تغییر محیط را دارد (رودالوف، نیپل، گریف، گلدهامر و کرومر، ۲۰۱۷). حل مسأله فرآیندی شناختی رفتاری است (دارما، کاندیاسا، سادیا و داننس، ۲۰۱۸) که در آن شخص تلاش می‌کند راه‌حل‌های سازش یافته برای مشکلات تنیدگی آور را شناسایی کند. توانایی حل مسأله اعمال هدف‌گرایانه‌ای هستند که به منظور حل موفقیت‌آمیز یک مشکل خاص بایستی انجام شوند. هر مرحله در فرآیند حل مسأله یک هدف یا وظیفه بی‌نظیر دارد. این مراحل شامل تعریف و فرمول‌بندی مشکل، تهیه فهرستی از راه‌حل‌ها، تصمیم‌گیری، به‌کارگیری راه‌حل‌ها و ارزیابی نتایج راه‌حل‌ها است (صدری و اسدی، ۱۳۹۵). این توانایی یکی از کارآمدترین شیوه‌های کنار آمدن مسأله‌مدار است و به معنی فرآیند تفکر منطقی و منظمی است که به فرد کمک می‌کند تا هنگام رویارویی با مشکلات، راه‌حل‌های متعددی را جستجو کند و سپس بهترین راه‌حل را انتخاب نماید (محزون زاده بوشهری، ۱۳۹۶). حل مسأله اجتماعی راهبرد کنار آمدن مهمی است که توانایی و پیشرفت شخصی و اجتماعی را افزایش و تنیدگی را کاهش می‌دهد (سلیمانی و حبیبی، ۱۳۹۶). لازاروس، مفهوم حل مسأله را به عنوان راهکار کنار آمدن با مسأله تعریف کرده است (مایورسو، خوری، روزنای و بارون، ۲۰۱۷)؛ به گونه‌ای که کنار آمدن، شایستگی کلی و بهبود جسمی و روانی را افزایش می‌دهد و به ترتیب از اثرات منفی تنیدگی‌های روزانه بر سلامت جسمی و روانی افراد می‌کاهد (شمس و امیریان، ۱۳۹۵). مطالعات نشان داده‌اند آموزش بر پایه حل مسأله اجتماعی باعث افزایش توانایی افراد در حیطه توانش‌های فنی، اجتماعی، شناختی، مدیریتی، تحقیقی، آموزشی و دانش می‌شود (شکوهی، رمانی و پورکریمی، ۱۳۹۳).

همراستا با مفهوم حل مسئله، از دیگر مباحثی که در دوران دانشجویی مطرح می‌شود و از اهمیت فراوانی هم برخوردار است اضطراب اجتماعی می‌باشد. فردی که مبتلا به اضطراب اجتماعی است، هیچ‌گونه تمایلی به آغاز ارتباط با دیگران ندارد و با احساسی

بررسی قرار نگرفته است. پژوهش حاضر با هدف بررسی رابطه بین صفات پارانوئید و اسکیزوتایپی با اضطراب اجتماعی و حل مسأله اجتماعی در بین دانشجویان انجام می‌شود.

روش

روش تحقیق حاضر از نوع همبستگی بود. جامعه آماری پژوهش شامل کلیه دانشجویان دانشگاه پیام‌نور تبریز در سال تحصیلی ۹۷-۹۸ بود که بنا بر اعلام به دست آمده از معاونت آموزشی ۸۰۰۰ دانشجوی برآورد شد. با توجه به تعداد جامعه آماری، مطابق با جدول کرجسی و مورگان نمونه‌ای به حجم ۳۸۷ نفر با استفاده از روش نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای (بر اساس نسبت‌های جنسیتی) انتخاب شدند. بدین ترتیب بعد از هماهنگی لازم با مسئولان آموزش دانشگاه، پرسشنامه‌های پژوهش شامل پارانوئید گرین و همکاران (۲۰۰۸)؛ صفات اسکیزوتایپی کلاریچ و بروکز (۱۹۸۴)؛ توانایی حل مسأله دروزیلا، چانگ و سانا (۲۰۰۲) و اضطراب اجتماعی کانور و همکاران (۲۰۰۰) در اختیار دانشجویان قرار گرفت و داده‌های لازم پس از جمع‌آوری با استفاده از روش‌های آماری همبستگی پیرسون و رگرسیون چند متغیره همزمان در نرم‌افزار Spss-22 تجزیه و تحلیل گردید.

ابزار

پرسشنامه تفکرات پارانوئید: ابزاری است که جهت اندازه‌گیری صفات و رگه‌های تفکر پارانوئید توسط گرین و همکاران (۲۰۰۸) ساخته شده است. این پرسشنامه دارای ۱۶ سؤال است که وجود افکار گزند و آسیب را در یک ماه گذشته بررسی می‌کند. هر کدام از سؤالات روی پنج مقیاس (هرگز، خیلی کم، تا حدودی، زیاد و خیلی زیاد) درجه‌بندی می‌شوند. این پرسشنامه در بین جمعیت بالینی و غیربالینی مورد مطالعه قرار گرفته و ضریب قابلیت اعتماد به روش همسانی درونی آن ۰/۷۷ و قابلیت اعتماد بازآزمایی این پرسشنامه ۰/۸۷ گزارش شده است. در ایران نیز عبدالمحمدی، محمدزاده، عزت‌الله و غدیری (۱۳۹۵) درستی و قابلیت اعتماد آن را بررسی و تأیید کرده‌اند. قابلیت اعتماد با استفاده از روش آلفای کرونباخ ۰/۸۲ به دست آمده است.

پرسشنامه صفات اسکیزوتایپی: این مقیاس به منظور سنجش الگوهای شخصیتی اسکیزوتایپی ساخته شده و عمدتاً نشانه‌شناسی مثبت اسکیزوتایپی را می‌سنجد. این پرسشنامه شامل ۳۷ ماده می‌باشد که به صورت بلی / خیر جواب داده می‌شود. جواب بلی نمره یک و

وابسته و وسواس ناخودداری. اغلب افراد مبتلا به این اختلالات مضطرب و وحشت‌زده به نظر می‌رسند (انجمن روان‌پزشکی آمریکا، ۲۰۱۳). یکی از اختلالاتی که در بالا ذکر شد اختلال شخصیت پارانوئید می‌باشد. مشخصه افراد مبتلا به این اختلال، شکایت و بی‌اعتمادی دیرپا نسبت به همه است، مسئولیت این احساسات از نظر آنها نه به عهده خود آنها که بر دوش دیگران است. این بیماران اغلب متخاصم، تحریک‌پذیر و خشمگین هستند. افراد متعصب و جزم‌اندیش، کسانی که مدارکی دال بر تخلف دیگران از قانون جذب می‌کنند، افرادی که به همسر خود سوءظن مرضی دارند اغلب دچار اختلال شخصیت پارانوئید هستند (انجمن روان‌پزشکی آمریکا، ۲۰۱۳).

اختلال شخصیت اسکیزوتایپی به عنوان تمایل به روان‌گسیختگی یا تظاهرات خفیف در جمعیت بهنجار تعریف می‌شود (کیرنژاد، هاشمی، علیلو و بیرامی، ۱۳۹۵)؛ شخصیت اسکیزوتایپی که در سطح غیربالینی اغلب به عنوان اسکیزوتایپی به آن اشاره می‌شود، یک ساختار چندبعدی است که به مجموعه‌ای از عوامل شخصیتی و زیستی اشاره دارد که در سبک شناختی و تجارب ادراکی آشکار می‌گردد (عاشوری، محمدزاده، نجفی و زراعتکار، ۱۳۹۵). مطالعات چندی به بررسی رابطه بین ویژگی‌های شخصیت پارانوئید و اسکیزوتایپی و ابعاد روانی پرداخته‌اند، در همین راستا قرباغی، مختاری و نویخت (۱۳۹۳) در پژوهش خود نشان دادند که رابطه معناداری بین ویژگی شخصیتی مسئولیت‌پذیر (توانا بودن در مسأله اجتماعی) با صفات اسکیزوتایپی وجود دارد. شبانی و بختی و شبانی (۱۳۹۴) نیز به این نتیجه رسیدند که بین اضطراب و صفات شخصیتی پارانوئید رابطه معناداری وجود دارد. همچنین کیازند و هدایت (۱۳۹۶) نشان دادند که بین صفات شخصیتی پارانوئید و اسکیزوتایپی با اضطراب اجتماعی رابطه معنادار وجود دارد. با توصیف مطالب فوق می‌توان دریافت که اضطراب اجتماعی و حل مسئله در مسائل اجتماعی به عنوان دو متغیر مهم در روابط انسانی و اجتماعی بوده که از صفات شخصیت تحت تأثیر قرار گرفته و زمینه ساز کناره‌گیری اجتماعی و پیدایش مشکلات روانشناختی می‌گردند. از آنجایی که در سطح بالینی نقص‌های بین فردی از ویژگی‌های اختلالات پارانوئید و اسکیزوتایپی می‌باشد، در سطح غیربالینی هم اضطراب و حل مسأله اجتماعی ممکن است با صفات پارانوئید و اسکیزوتایپی رابطه داشته باشند. اما تاکنون همبسته‌های بین فردی این دو صفت شخصیتی مورد

ترس (۶ ماده)، اجتناب (۷ ماده) و ناراحتی بدنی (۴ ماده) تشکیل شده است. نمره‌گذاری این مقیاس بر اساس مقیاس لیکرت پنج درجه‌ای است. براساس نتایج به دست آمده برای تفسیر نمرات، نقطه برش ۴۰ با کارایی دقت تشخیص ۸۰ درصد و نقطه برش ۵۰ با کارایی ۸۹ درصد، افراد مبتلا به هراس اجتماعی را از افراد غیرمبتلا متمایز می‌کند. قابلیت اعتماد بازآزمایی این مقیاس در افراد مبتلا به هراس اجتماعی ۰/۷۸ تا ۰/۸۹ و همسانی درونی آن نیز در گروه‌های بهنجار برای کل مقیاس ۰/۹۴ گزارش شده است (کانور و همکاران، ۲۰۰۰). در ایران حسونند عموزاده (۱۳۸۶) همسانی درونی آن را با یک نمونه غیربالینی در نیمه اول آزمون ۰/۸۲ و در نیمه دوم آزمون ۰/۸۶، همبستگی دونیمه آزمون ۰/۷۶ و ضریب همبستگی اسپیرمن برون را ۰/۹۱ گزارش کرده است. همچنین همسانی درونی در زیرمقیاس‌های ترس، اجتناب و ناراحتی بدنی به ترتیب ۰/۷۴، ۰/۷۵ و ۰/۷۵ به دست آمده است (حسونند عموزاده، ۱۳۸۶).

یافته‌ها

در این مطالعه ۳۸۷ نفر از دانشجویان حضور داشتند که از میان آنها، ۲۶/۶ درصد از پاسخ‌گویان مرد و ۷۳/۴ درصد زن بودند. همچنین ۷ درصد از پاسخ‌گویان مجرد و ۲۴/۳ درصد نیز متأهل بودند. ۸ درصد از افراد بین ۲۰ تا ۳۰ سال، ۴۵ درصد کمتر از بیست سال، ۴/۷ درصد ۳۱ تا ۴۰ سال و ۱/۶ درصد نیز بالای ۴۱ سال بودند. با توجه به آنکه سطح سنجش متغیرها فاصله‌ای بوده است لذا از شاخص‌های میانگین و انحراف استاندارد برای بررسی آن استفاده شد؛ بر اساس نتایج جدول ۱ میانگین متغیرهای ملاک صفات پارانوئید و اسکیزوتایپی به ترتیب ۳۴/۰۱ و ۵۳/۶۶ بدست آمد. در بین مؤلفه‌های متغیر حل مسئله اجتماعی نیز بیشترین میزان میانگین متعلق به سبک اجتنابی و کمترین میزان به جهت‌گیری منفی اختصاص دارد. در متغیر اضطراب اجتماعی نیز بالاترین میانگین متعلق به اجتناب و پایین‌ترین آن به ناراحتی بدنی اختصاص دارد. در جدول ۱ ضریب همبستگی بین متغیرهای پیش‌بین و ملاک گزارش شده است. بر اساس نتایج این جدول، صفات پارانوئید با جهت‌گیری مثبت و حل منطقی مسئله رابطه منفی معنی‌دار و با جهت‌گیری منفی، سبک برانگیختگی و سبک اجتنابی رابطه مثبت معنی‌دار ($P < ۰/۰۱$) دارد. همچنین بین مؤلفه‌های اضطراب اجتماعی و پارانوئید رابطه مثبت معنی‌دار مشاهده گردید ($P < ۰/۰۱$). مطابق اطلاعات این جدول، صفات اسکیزوتایپی با حل منطقی مسئله رابطه منفی معنی‌دار

جواب خیر نمره صفر می‌گیرد. این مقیاس دارای سه عامل تحت عنوان عامل‌های تجارب ادراکی غیرمعمول، سوظن پارانوئید / اضطراب اجتماعی و تفکر سحرآمیز است. جکسون و کلاریچ (۱۹۹۱) ضریب قابلیت اعتماد بازآزمایی آن را ۰/۶۴ گزارش کرده‌اند. همچنین راولینگز، کلاریچ و فریمن (۲۰۰۱) ضریب قابلیت اعتماد به روش همسانی درونی ۰/۸۵ را برای پرسشنامه صفات اسکیزوتایپی گزارش کرده‌اند. درستی همزمان این پرسشنامه با مقیاس روان‌آزردگی پرسشنامه شخصیتی آیزنگ در فرهنگ اصلی ۰/۶۱ گزارش شده است. هنجاریابی و خصوصیات روانسنجی این مقیاس در ایران، توسط محمدزاده، گودرزی، تقوی و ملازاده (۱۳۸۴) انجام گرفته است. درستی همزمان این مقیاس و عامل‌های آن با مقیاس روان‌آزردگی فرم تجدیدنظر شده پرسشنامه شخصیتی آیزنگ به ترتیب ۰/۷۳، ۰/۵۰، ۰/۵۵ و ۰/۶۹ گزارش شده است. پرسشنامه صفات اسکیزوتایپی از درستی عاملی و افتراقی مطلوبی هم برخوردار است. همچنین قابلیت اعتماد بازآزمایی در فاصله ۴ هفته‌ای کل مقیاس ۰/۸۶ و خرده مقیاس‌های تجارب ادراکی غیرمعمول، سوظن پارانوئید و اضطراب اجتماعی و تفکر سحرآمیز به ترتیب ۰/۶۵، ۰/۷۵ و ۰/۵۹ محاسبه شده است. مقیاس توانایی حل مسئله: این مقیاس توسط دی‌زولا و همکاران (۲۰۰۲) در ۲۵ سؤال و پنج خرده مقیاس جهت‌گیری مثبت، حل منطقی مسئله، جهت‌گیری منفی، سبک برانگیختگی، و سبک اجتنابی در طیف لیکرت پنج درجه‌ای از صفر تا چهار طراحی شده است. مخبری، درتاج و دره کردی (۱۳۸۹) ضریب آلفای کرونباخ این ابزار را ۰/۸۵ گزارش کرده‌اند. همچنین، آنها به منظور بررسی درستی همزمان پرسشنامه، از اجرای همزمان خرده مقیاس سازش یافتگی اجتماعی پرسشنامه سازش یافتگی استفاده کرده و به این نتیجه رسیدند که همبستگی مقیاس کلی و خرده مقیاس‌های این پرسشنامه با خرده مقیاس سازش یافتگی اجتماعی بالا می‌باشد. این همبستگی‌ها بیانگر درستی همزمان بالای پرسشنامه مذکور و خرده مقیاس‌های آن می‌باشد. در پژوهش حاضر، ضریب آلفای کرونباخ برای پنج خرده مقیاس «جهت‌گیری مثبت، حل منطقی مسئله، جهت‌گیری منفی، سبک برانگیختگی و سبک اجتنابی» به ترتیب ۰/۶۱، ۰/۶۸، ۰/۷۱، ۰/۷۴ و ۰/۶۷ به دست آمد.

پرسشنامه اضطراب اجتماعی: پرسشنامه اضطراب اجتماعی کانور یک مقیاس خودسنجی شامل ۱۷ ماده است و از سه زیرمقیاس فرعی

شده که نشان‌دهنده میزان تغییرات الگوی رگرسیون در کل متغیر ملاک است، برای الگو برابر ۰/۴۶ می‌باشد. به این معنی که الگوی ارائه شده ۴۶ درصد واریانس صفات پارانوئید را پیش‌بینی می‌کند. همچنین بر اساس نتایج، میزان F محاسبه شده، تحلیل واریانس رگرسیون صفات پارانوئید بر اساس مؤلفه‌های حل مسئله اجتماعی (جهت‌گیری مثبت، منفی، حل منطقی مسئله و سبک برانگیختگی و اجتنابی) و اضطراب اجتماعی (ترس، اجتناب و ناراحتی بدنی) معنادار می‌باشد ($F_{(8, 378)} = 7/219$; $P < 0/001$) و حاکی از این است که رگرسیون متغیرهای پیش‌بین به طرف متغیر ملاک از نظر آماری معنی‌دار است، بنابراین الگوی رگرسیونی از اعتبار لازم برخوردار می‌باشد. نتایج ضرایب رگرسیون نیز نشان می‌دهند که مؤلفه‌های جهت‌گیری مثبت ($t = -2/068$, $P < 0/05$)، حل منطقی مسأله ($t = 5/352$, $P < 0/001$)، جهت‌گیری منفی ($t = 2/722$, $P < 0/01$)، سبک برانگیختگی ($t = 2/791$, $P < 0/01$) و ترس ($t = 5/12$, $P < 0/001$) نقش معنی‌داری در پیش‌بینی صفات پارانوئید دارند. برای مؤلفه‌های سبک اجتنابی ($t = -0/483$)، اجتناب ($t = 0/847$) و ناراحتی بدنی ($t = 1/551$) مقدار t در سطح معنی‌داری قرار ندارند لذا این سه مؤلفه در پیش‌بینی صفات پارانوئید از توان لازم برخوردار نیستند.

($P < 0/05$) و با جهت‌گیری منفی، سبک برانگیختگی و سبک اجتنابی رابطه مثبت معنی‌دار ($P < 0/01$) دارد. همچنین بین مؤلفه‌های اضطراب اجتماعی و پارانوئید رابطه مثبت معنی‌دار مشاهده گردید ($P < 0/01$). جهت بررسی توانایی پیش‌بینی مؤلفه‌های حل مسئله اجتماعی و اضطراب اجتماعی در پیش‌بینی صفات پارانوئید و اسکیزوتایپی از تحلیل رگرسیون چندگانه همزمان استفاده شد. بدین منظور تحلیل‌های اولیه به منظور اطمینان از عدم تخطی از مفروضه‌های طبیعی بودن، خطی بودن، چند هم خطی بودن و یکسانی پراکندگی پیش‌فرض‌های تحلیل رگرسیون انجام شد. مقادیر تحمل بیشتر از ۰/۰۱ نشان‌دهنده عدم وجود هم‌خطی و شاخص تورم واریانس برای تمامی مولفه‌ها کمتر از ۱۰ به دست آمد؛ لذا فرض استقلال متغیرها پذیرفته می‌شود. به علاوه، مقدار آماره دورین - واتسون برای مؤلفه‌های حل مسئله اجتماعی ۱/۷۴ و برای ابعاد اضطراب اجتماعی ۱/۷۵ محاسبه شد. از آنجا که تمامی این مقادیر بین ۱/۵ و ۲/۵ می‌باشند، می‌توان نتیجه گرفت که فرض استقلال داده‌ها رعایت شده است. در جدول ۲ نتایج حاصل از تحلیل رگرسیون برای پیش‌بینی صفات پارانوئید بر اساس مؤلفه‌های حل مسأله اجتماعی و اضطراب اجتماعی ارائه شده است. بر اساس نتایج، مجدور ضریب تعیین تعدیل

جدول ۱. آمار توصیفی و ماتریس همبستگی بین متغیرها

ردیف	متغیر	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰
۱	پارانوئید										
۲	اسکیزوتایپی	۰/۴۵ ^{°°}									
۳	جهت‌گیری مثبت	-۰/۲۹۱ ^{°°}	۱								
۴	حل منطقی مسأله	-۰/۳۲ ^{°°}	-۰/۱۲۶ [°]	۱							
۵	جهت‌گیری منفی	۰/۴۲۹ ^{°°}	۰/۳۲۶ ^{°°}	-۰/۰۰۳	۱						
۶	سبک برانگیختگی	۰/۳۲۳ ^{°°}	۰/۲۱۰ ^{°°}	۰/۰۸۲	۰/۰۲۸	۱					
۷	سبک اجتنابی	۰/۲۶۵ ^{°°}	۰/۲۵۷ ^{°°}	۰/۱۸۲ ^{°°}	۰/۰۱۶	۰/۳۷۹ ^{°°}	۱				
۸	ترس	۰/۵۶۳ ^{°°}	۰/۳۳۳ ^{°°}	-۰/۱۴۶ ^{°°}	-۰/۱۴۹ ^{°°}	۰/۲۹۵ ^{°°}	۰/۲۲۰ ^{°°}	۱			
۹	اجتناب	۰/۵۲۷ ^{°°}	۰/۳۵۸ ^{°°}	-۰/۱۵۳ ^{°°}	-۰/۱۷۹ ^{°°}	۰/۳۱۷ ^{°°}	۰/۲۵۵ ^{°°}	۰/۳۴۹ ^{°°}	۱		
۱۰	ناراحتی بدنی	۰/۴۶۸ ^{°°}	۰/۲۸۸ ^{°°}	-۰/۱۷۹ ^{°°}	-۰/۱۸۷ ^{°°}	۰/۱۶۱ ^{°°}	۰/۲۰۶ ^{°°}	۰/۲۶۹ ^{°°}	۰/۶۹۳ ^{°°}	۱	
	میانگین	۳۴/۰۴۱	۵۳/۶۵۹	۱۳/۶۴۹	۱۳/۳۱۸	۱۲/۲۹۵	۱۲/۹۷۲	۱۳/۹۸۴	۱۲/۷۵۲	۱۴/۶۸۵	۸/۶۵۹
	انحراف معیار	۶/۸	۶/۳۴۲	۴/۰۷۷	۳/۹۹	۳/۲۶۲	۳/۲۴۹	۳/۵۴۱	۴/۷۵۶	۵/۷۷۴	۳/۹۰۱
	واریانس	۱۰۲/۷	۴۰/۲۲	۱۶/۶	۱۵/۹	۱۰/۶	۱۲/۵	۲۲/۶	۳۳/۳	۱۵/۲	

جدول ۲. پیش‌بینی صفات پارانوئید بر اساس مؤلفه‌های حل مسأله اجتماعی و اضطراب اجتماعی							
متغیر پیش‌بین	ضریب استاندارد	t	P	R	R ² تعدیل شده	F	سطح معنی‌داری
جهت‌گیری مثبت	-۰/۱۱۷	-۲/۰۶۸	۰/۰۳۹				
حل منطقی مسأله	-۰/۱۵۰	-۲/۷۲۲	۰/۰۰۷				
جهت‌گیری منفی	۰/۲۴۰	۵/۳۵۲	۰/۰۰۱				
سبک برانگیختگی	۰/۱۲۷	۲/۷۹۱	۰/۰۰۶	۰/۷۵۱	۰/۴۶	۷/۲۱۹	۰/۰۰۱
سبک اجتنابی	-۰/۰۲۲	-۰/۴۸۳	۰/۶۲۹				
ترس	۰/۳۲۳	۵/۱۲	۰/۰۰۱				
اجتناب	۰/۰۵۹	۰/۸۴۷	۰/۳۹۸				
ناراحتی بدنی	۰/۰۹۲	۱/۵۵۱	۰/۱۲۲				

جدول ۳. پیش‌بینی صفات اسکیزوتایپی بر اساس مؤلفه‌های حل مسأله اجتماعی و اضطراب اجتماعی							
متغیر پیش‌بین	ضریب استاندارد	t	P	R	R ² تعدیل شده	F	سطح معنی‌داری
جهت‌گیری مثبت	۰/۰۵۱	۰/۷۲۴	۰/۴۷				
حل منطقی مسأله	-۰/۱۰۴	-۱/۵۲۴	۰/۱۲۸				
جهت‌گیری منفی	۰/۲۰۹	۳/۷۶۵	۰/۰۰۱				
سبک برانگیختگی	۰/۰۰۸	۰/۱۴۸	۰/۸۸۳	۰/۳۲۸	۰/۱۷۱	۲۳/۲۸۰	۰/۰۰۱
سبک اجتنابی	۰/۰۷۱	۱/۲۳۲	۰/۲۱۹				
ترس	۰/۰۸	۱/۰۲۶	۰/۳۰۶				
اجتناب	۰/۱۵۱	۱/۷۵۲	۰/۰۸۱				
ناراحتی بدنی	۰/۰۵۴	۰/۷۳	۰/۴۶۶				

جهت‌گیری مثبت و حل منطقی مسأله رابطه منفی، و جهت‌گیری منفی، سبک برانگیختگی و سبک اجتنابی رابطه مثبتی با صفات پارانوئید دارند. این نتایج همسو با نتایج شبانی و همکاران (۱۳۹۴)، احمدی و فروتن (۱۳۹۴)، نریمانی، ملک شاهی و ابوالقاسمی (۱۳۸۸)، ملک‌شاهی فر (۱۳۸۷)، محمدزاده و سهرابی (۱۳۹۶)، هاندل و همکاران (۲۰۱۸)، هاتزیمانولیس و همکاران (۲۰۱۷)، وب، لیته، کراپر و روز (۲۰۱۷) است. در تبیین این نتایج می‌توان گفت فرد دارای صفات پارانوئید ممکن است بیش ذهنی‌سازی داشته باشد، یعنی دارای عقاید شدید و افراطی باشند؛ آنها رفتارهای دیگران را براساس باورهای غلط پیش‌بینی می‌کنند. نقص در استفاده از اطلاعات زمینه‌ای در آنها باعث می‌شود که استنباط‌های غلطی درباره حالات ذهنی دیگران داشته باشند و به تبع آن توانایی حل مسأله اجتماعی‌شان پایین باشد. لذا این افراد سبک منطقی پایینی دارند و کمتر به صورت منطقی به مسائل محیطی خود نگاه می‌کنند. این افراد استنباط‌های کورکورانه و غلطی از محیط و مسائل خود دارند و کمتر از حل مسأله منطقی استفاده می‌کنند. بنابراین می‌توان نتیجه گرفت که بین سبک حل مسأله منطقی با تفکر پارانوئید رابطه منفی و غیرمستقیم وجود داشته باشد. این یافته با نشانه‌شناسی اختلال شخصیت پارانوئید نیز

در جدول ۳ نیز نتایج حاصل از تحلیل رگرسیون برای پیش‌بینی صفات اسکیزوتایپی بر اساس مؤلفه‌های حل مسأله اجتماعی و اضطراب اجتماعی ارائه شده است. بر اساس نتایج این جدول، مجذور ضریب تعیین تعدیل شده که نشان‌دهنده میزان تغییرات الگوی رگرسیون در کل متغیر ملاک است، برابر ۰/۱۷ می‌باشد. به این معنی که الگو ۱۷ درصد واریانس صفات اسکیزوتایپی را پیش‌بینی می‌کند. همچنین بر اساس نتایج، میزان F محاسبه شده، تحلیل واریانس رگرسیون صفات اسکیزوتایپی بر اساس مؤلفه‌های حل مسئله اجتماعی و اضطراب اجتماعی معنادار می‌باشد ($P < ۰/۰۰۱$ ؛ $F = ۲۳/۲۸۰$) و حاکی از این است که رگرسیون متغیرهای پیش‌بین به طرف متغیر ملاک از نظر آماری معنی‌دار است، بنابراین الگوی رگرسیونی از اعتبار لازم برخوردار می‌باشد.

نتایج ضرایب رگرسیون نیز نشان می‌دهند که فقط جهت‌گیری منفی ($t = ۳/۷۶۵$ ، $P < ۰/۰۰۱$) متغیر اسکیزوتایپی را پیش‌بینی می‌کند. بقیه مؤلفه‌ها در پیش‌بینی متغیر ملاک سهم معنی‌داری ندارند.

بحث و نتیجه‌گیری

نتایج پژوهش حاضر نشان داد که بین حل مسأله اجتماعی و صفات پارانوئید رابطه معنادار وجود دارد؛ براساس یافته‌ها،

همچنین بین سلامت روانی دانشجویان و تفکر پارانوئید آنها رابطه منفی و معنی داری وجود دارد و در نهایت این که بین نهایی خواهی و تفکر پارانوئید دانشجویان رابطه معنی دار وجود دارد. بر اساس نتایج بدست آمده رابطه مثبت بین اضطراب و صفات پارانوئید وجود دارد. اختلال پارانوئید، یک نوع بیماری بدگمانی شخصیتی می باشد که فرد را درگیر خود می کند و به گونه اختلال در افراد به وجود می آید. اغلب افراد از واژه پارانویا، برای شرح یک موقعیتی که با شک یا ترس همراه است، استفاده می کنند، موقعیتی که می داند منطقی و واقع بینانه نیست. بسیاری از افراد، برای آنچه می خواهند بگویند و یا کاری را که در صدد انجام آن هستند، نگرانند و به خاطر آنچه که درباره آن، قضاوت خواهند شد، دستپاچه می شوند. این اضطراب، می تواند افراد را به سوی اندیشه های پارانوئیایی سوق دهد، بنابراین میزان اضطراب اجتماعی در بین این افراد بالاتر است.

همچنین نتایج نشان داد که بین حل مسأله اجتماعی و صفات اسکیزوتایپی رابطه معنادار وجود دارد. نتایج بدست آمده با نتایج کیازند و همکاران (۱۳۹۶)، شبانی و همکاران (۱۳۹۴)، احمدی و فروتن (۱۳۹۴)، نریمانی و همکاران (۱۳۸۸)، بیانی، رنجبر و بیانی (۱۳۹۱)، هاندل و همکاران (۲۰۱۸)، هاتزیمانولیس و همکاران (۲۰۱۷)، وب و همکاران (۲۰۱۷) و هندال و همکاران (۲۰۱۸) همسو و همراستا می باشد. از دیگر یافته های این پژوهش این بود که رابطه معناداری بین صفات اسکیزوتایپی با اضطراب اجتماعی وجود دارد؛ و جهت این رابطه مثبت بوده است، بدین ترتیب با افزایش اضطراب اجتماعی، میزان صفات اسکیزوتایپی نیز افزایش می یابد. نتایج بدست آمده از این بخش را نیز می توان همسو با نتایج کیازند و همکاران (۱۳۹۶)، شبانی و همکاران (۱۳۹۴)، احمدی و فروتن (۱۳۹۴)، نریمانی و همکاران (۱۳۸۸)، بیانی و همکاران (۱۳۹۱)، هاندل و همکاران (۲۰۱۸)، هاتزیمانولیس و همکاران (۲۰۱۷)، وب و همکاران (۲۰۱۷) و هندال و همکاران (۲۰۱۸) همسو دانست. در تبیین این نتایج می توان گفت که اختلال شخصیت اسکیزوتایپی الگویی فراگیر از کاستی های اجتماعی و بین فردی است که با تحریف های شناختی یا ادراکی از قبیل افکار انتساب، تفکر سحرآمیز، تجربه های غیر معمول ادراکی، تفکر و گفتار عجیب و غریب، اضطراب اجتماعی و رفتارهای عجیب و غیر عادی و ظرفیت اندک برای برقراری روابط نزدیک و صمیمانه مشخص می شود؛ با توجه به آنکه افرادی که دارای صفات اسکیزوتایپی هستند، در برقراری ارتباط توانایی

هماهنگ است؛ افرادی که تفکرات پارانوئید دارند نسبت به دیگران بی اعتماد هستند در حالی که برای این بی اعتمادی دلیلی ندارند؛ این افراد چنین فرض می کنند که دیگران قصد آسیب رساندن به آنها را دارند و بی اعتمادی فراگیر و ناموجه ویژگی اصلی آنها به حساب می آید. افراد دارای صفات پارانوئید به اطرافیان خود شکاک و بی اعتماد و کمتر نگاه مثبت دارند؛ این افراد کمتر تمایل دارند با نگاه و جهت گیری مثبتی به قضایا و مسائل پیرامون خود بنگرند. با توجه به آنکه در بین افراد دارای صفات پارانوئید نگرش های منفی و بی پایه و اساس نسبت به رویدادهای محیطی زیاد است، جهت گیری منفی زیادی نیز به حل مسائل دارند؛ جهت گیری منفی به مسائل باعث ناکارآمدی فکری و تلاش های فرد در مواجهه با شرایط تنش زا می شود و به او اجازه نمی دهند در مسیر تحقق اهدافش تلاش کند و به صورت منطقی تفکر کند؛ لذا بدین دلیل می توان گفت که رابطه مثبت و مستقیمی بین جهت گیری منفی و صفات پارانوئید وجود دارد. نتایج همچنین نشان داد که بین سبک اجتنابی حل مسأله با صفات پارانوئید رابطه مثبت و مستقیمی وجود دارد؛ سبک اجتنابی گویای تمایل به نادیده گرفتن مشکلات به جای کنار آمدن با آنهاست. افراد پارانوئید به دلیل فقدان بینش و آگاهی نسبت به این موضوع که بخش مهمی از مشکلات پیش آمده به دلیل ویژگی های دورنی و ذهنی خودشان است مشکلات موجود را انکار می کنند. با توجه به آنکه در بین افراد دارای صفات پارانوئید میزان بی اعتمادی به دیگران بیشتر است و همچنین نادیده گرفتن مشکلات و مسائل و همچنین اطرافیان در بین این افراد بالاتر است، لذا بالا بودن سبک اجتنابی در بین این افراد موجه به نظر می رسد.

یافته ها در بررسی رابطه بین صفات پارانوئید با اضطراب اجتماعی نشان داد که رابطه معناداری بین صفات پارانوئید با اضطراب اجتماعی وجود دارد؛ و جهت این رابطه مثبت بوده است، بدین ترتیب با افزایش اضطراب اجتماعی، میزان صفات پارانوئید نیز افزایش می یابد. نتایج به دست آمده همسو با یافته های شبانی و همکاران (۱۳۹۴)، احمدی و فروتن (۱۳۹۴)، نریمانی، ملک شاهی و ابوالقاسمی (۱۳۸۸)، ملک شاهی فر (۱۳۸۷)، هندال و همکاران (۲۰۱۸) و کاسگریو و همکاران (۲۰۱۸) می باشد. در همین راستا احمدی و فروتن (۱۳۹۴) به بررسی رابطه بین سلامت روان با تفکر پارانوئید و نهایی خواهی پرداخته اند. نتایج این تحقیق نشان داد که بین سلامت روانی دانشجویان و نهایی خواهی آنان رابطه مثبت و معنی داری وجود دارد.

دانشجویان. مجله علمی پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی مازندران، ۹۱-۹۸، (۹۴)۲۲.

جهانبخشی، زهرا؛ برجلی، احمد؛ فرح بخش، کیومرث؛ فلسفی نژاد، محمدرضا و شریعتمدار، آسیه (۱۳۹۷). فراتحلیل درمان‌های روانشناختی بر کاهش اختلال اضطراب اجتماعی در کودکان و نوجوانان. مجله روانشناسی مدرسی، ۷(۲)، ۵۳-۳۳.

حسنوند عموزاده، مهدی (۱۳۸۶). بررسی روایی و پایایی مقیاس فوبی اجتماعی. پایان‌نامه کارشناسی روانشناسی بالینی، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه شاهد.

سلیمانی، اسماعیل و حبیبی، یعقوب (۱۳۹۶). مقایسه حل مسئله اجتماعی، تکانشوری و خودکارآمدی در دانش‌آموزان زورگو و عادی. پژوهش در نظام‌های آموزشی، ۱۰(۳۲)، ۱۲-۱.

شبانی، مهدی؛ بختی، مجتبی و شبانی، ادریس (۱۳۹۴). رابطه صفات شخصیتی و ناگویی خلقی با اضطراب سلامتی. دومین کنفرانس ملی توسعه پایدار در علوم تربیتی و روانشناسی، مطالعات اجتماعی و فرهنگی. تهران، ایران.

شکوهی، محسن؛ رمانی، نیره و پورکریمی، جواد (۱۳۹۳). اثربخشی آموزش توانش حل مسئله بین فردی بر افزایش توانش‌های اجتماعی و کاهش مشکلات رفتاری دانش‌آموزان دیرآموز پایه اول دبستان. مطالعات روانشناختی، ۱۰(۴)، ۲۵-۱.

شمس، فاطمه و امیریان، مژگان (۱۳۹۵). نقش واسطه‌ای خودکارآمدی در رابطه ویژگی‌های شخصیتی با توانش‌های اجتماعی. روش‌ها و مدل‌های روانشناختی، ۸(۲۷)، ۲۵-۱۴.

صدری، اسماعیل و اسدی، سارا (۱۳۹۵). اثربخشی برنامه توانش‌های هیجانی اجتماعی بر کنترل خشم و توانایی حل مسئله اجتماعی در فرزندان جانبازان. طب جانباز، ۸(۴)، ۲۱۵-۲۰۹.

عاشوری، احمد؛ محمدزاده، علی؛ نجفی، محمود و زراعتکار، لیلا (۱۳۹۵). رابطه ویژگی‌های شخصیت و بهزیستی مذهبی / معنوی با صفات شخصیت اسکیزوتایپی. روان‌پزشکی و روانشناسی بالینی ایران، ۲۲(۳)، ۲۳۰-۲۳۸.

عباسی، محمد و عبدی، محمد (۱۳۹۶). اثربخشی آموزش گروهی ابراز وجود بر توانش‌های اجتماعی و اضطراب اجتماعی دانش‌آموزان پسر. نشریه پرستاری کودکان، ۵(۱)، ۸-۱.

عبدالمحمدی، کریم؛ محمدزاده، علی؛ عزت‌الله، احمد و غدیری، فرهاد (۱۳۹۵). اعتبارسنجی مقیاس تفکرات پارانویید در جامعه ایرانی. مجله دانشگاه علوم پزشکی قم، ۱۰(۸)، ۴۷-۵۳.

ضعیف‌تری نسبت به بقیه افراد دارند؛ لذا میزان اضطراب در این افراد نیز بالاتر است. نریمانی و همکاران (۱۳۸۸) نشان دادند که هرچه میزان ارتباط در افراد کمتر باشد میزان اضطراب افزایش می‌یابد؛ دلایل این امر تفاوت‌های زیستی، نقش‌های اجتماعی، قوانین، سنت‌های جاری و فرهنگ و به ویژه نگرش‌های منفی و باورهای منفی نسبت به هموعان خود می‌باشد. به طور کل نتایج این پژوهش نشان داد که جهت‌گیری مثبت و حل منطقی مسئله رابطه منفی با اسکیزوتایپی و جهت‌گیری منفی، سبک برانگیختگی و سبک اجتنابی رابطه مثبتی با دارند.

این مطالعه دارای محدودیت‌های بود که از جمله آنها می‌توان به محدود بودن به مکان و زمان خاص، عدم توانایی تعمیم نتایج و استفاده از روش همبستگی که امکان ترسیم رابطه علت و معلولی را ناممکن می‌سازد. با توجه به این محدودیت‌ها پیشنهاد می‌شود در تفسیر نتایج حاضر این محدودیت‌ها را در نظر بگیرند.

منابع

احمدی، سعید و امینی، فروتن (۱۳۹۴). بررسی رابطه بین سلامت روان با تفکر پارانویید و نهایمی‌خواهی. اولین همایش ملی راهکارهای توسعه و ترویج علوم تربیتی، روانشناسی، مشاوره و آموزش در ایران.

ارشادی‌منش، سودابه؛ کیانی، سیاوش؛ نظری، سیف‌الله؛ فرجی، مهدی (۱۳۹۳). ارتباط میان ابعاد دوستی و ریخت شخصیتی. فصلنامه علمی پژوهشی علوم روانشناختی، ۱۳ (۵۱) ۴۱۶-۴۰۰.

اسماعیلی، لیلا؛ امیری، شعله؛ عابدی، محمدرضا و مولوی، حسین (۱۳۹۷). اثربخشی درمان مبتنی بر پذیرش و تعهد با تمرکز بر شفقت، بر اضطراب اجتماعی دختران نوجوان. مطالعات روانشناسی بالینی، ۸ (۳۰)، ۱۱۷-۱۳۸.

البرزی، محبوبه؛ انباری، عبدالرحمن و خوشبخت، فریبا (۱۳۹۷). بررسی نقش توانش‌های اجتماعی و جو خانواده در حل مسئله اجتماعی: نقش واسطه‌ای انعطاف‌پذیری شناختی. مطالعات روانشناسی تربیتی، ۳۱، ۳۴-۱.

بشارت، محمدعلی؛ مسعودی، مرضیه؛ دهقانی، سپیده؛ مطهری، سجاد و پورخاقان، فاطمه (۱۳۹۳). رابطه نشانه‌های اضطراب اجتماعی با خشم: نقش میانجیگری دشواری‌های نظم‌جویی هیجان. فصلنامه علمی پژوهشی علوم روانشناختی، ۱۳ (۵۱) ۳۳۹-۳۲۱.

بیانی، علی اصغر؛ رنجبر، منصور و بیانی، علی (۱۳۹۱). بررسی رابطه بین توانایی حل مسئله اجتماعی با افسردگی و هراس اجتماعی در

- Washington, DC: American Psychiatric Association.
- Claridge, G., & Broks, P. (1984). Schizotypy and hemisphere function: I. Theoretical considerations and the measurement of schizotypy. *Personality and Individual Differences*, 5, 633-648.
- Connor, K. M., Davidson, J. R. T., Churchill, L. E., Sherweed, A., Foa, E. B., & Weisler, R. H. (2000). Psychometric properties of the social phobia (SPIN): A new self-ratingscale. *British Journal of Psychiatry*, 176, 379-386.
- Cosgrave, J., Haines, R., Golodetz, S., Claridge, G., Wulff, K., & van Heugten-van der Kloet, D. (2018). Schizotypy and Performance on an Insight Problem-Solving Task: The Contribution of Persecutory Ideation. *Frontiers in Psychology* (Article in Press).
- Darma, I. K., Candiasa, I. M., Sadia, I. W., & Dantes, N. (2018). Problem-based learning and authentic assessment on conceptual understanding and ability to solve mathematical problems. *International Research Journal of Engineering, IT and Scientific Research*, 4(4), 7-16.
- D'zurilla, T.J., Chang, E.C., & Sanna, L.J. (2002). Self-esteem and social problem solving as predictors of aggression in college students. *Journal of Social and Clinical Psychology*, 22(4), 424-440.
- Green, C.E.L., Freeman, D., Kuipers, E., Bebbington, P., Fowler, D., Dunn, G., & Garety, P.A. (2008). Measuring ideas of persecution and social reference: the Green et al. Paranoid Thought Scales (GPTS). *Psychological Medicine*, 38(1), 101-111.
- Hatzimanolis, A., Avramopoulos, D., Arking, D.E., Moes, A., Bhatnagar, P., Lencz, T., & Bitsios, P. (2017). Stress-dependent association between polygenic risk for schizophrenia and schizotypal traits in young army recruits. *Schizophrenia Bulletin*, 44(2), 338-347.
- Hundal, H., Lister, R., Evans, N., Antley, A., Englund, A., Murray, R. M., ... & Morrison, P.D. (2018). The effects of cannabidiol on persecutory ideation and anxiety in a high trait paranoid group. *Journal of Psychopharmacology*, 32(3), 276-282.
- Jackson, M. & Claridge, G. (1991). Reliability and validity of a psychotic trait questionnaire (STQ). *British Journal of Clinical Psychology*, 30, 311-323.
- Mataka, L.M., Cobern, W.W., Grunert, M.L., Mutambuki, J., & Akom, G. (2014). The effect of using an explicit general problem solving teaching approach on elementary pre-service teachers' ability to solve heat transfer problems. *International Journal of Education in Mathematics, Science and Technology*, 2(3), 164-174.
- Myerscough, M.R., Khoury, D.S., Ronzani, S., & Barron, A.B. (2017). *Why Do Hives Die? Using Mathematics to Solve the Problem of Honey Bee Colony Collapse. In The Role and Importance of Mathematics in Innovation*. Springer, Singapore, 35-55.
- قرباغی، حسین؛ مختاری، نوبخت و فتح اله زاده، صمد (۱۳۹۳). بررسی رابطه ابعاد پنجگانه شخصیت بر اساس مدل پنج عاملی با صفات اسکیزوتایپی و هوش بهر. *اصلاح و تربیت*، ۱۴۶، ۵۶-۵۳.
- کبیرنژاد، ساناز؛ هاشمی، تورج؛ علیلو، مجید و بیرامی، منصور (۱۳۹۵). بررسی روابط علی ساختاری بین شخصیت اسکیزوتایپی و نشانه‌های اختلال وسواس اجباری: نقش میانجی آمیختگی فکر و عمل. *فصلنامه پژوهش‌های نوین روانشناختی*، ۱۱(۴۲)، ۲۳-۱.
- کیازند، بهمن و هدایت، احمد (۱۳۹۶). آشنایی با اختلال شخصیت پارانوئید. *اولین کنفرانس ملی سالانه علوم رفتاری، روانشناسی و علوم اجتماعی*.
- محزون زاده بوشهری، فاطمه (۱۳۹۶). رابطه بین توانش حل مسئله و خلاقیت دانشجویان با نقش واسطه‌گری خودکارآمدی تحصیلی: مدل یابی معادلات ساختاری. *ابتکار و خلاقیت در علوم انسانی*، ۴(۶)، ۲۷-۵۰.
- محمدزاده، علی؛ گودرزی، محمدعلی؛ تقوی، سیدمحمدرضا و ملازاده، جواد (۱۳۸۴). بررسی ساختار عاملی، روایی، پایایی و هنجاریابی مقیاس شخصیتی مرزی در دانشجویان دانشگاه شیراز. *فصلنامه اصول بهداشت روانی*، ۷(۲۷)، ۸۹-۷۵.
- محمدزاده، علی و سهرابی، فرامرز (۱۳۹۶). تبیین آمادگی برای توهم بر اساس صفات اسکیزوتایپی مثبت و منفی در نمونه غیربالینی. *فصلنامه مطالعات روانشناسی بالینی*، ۸(۳۱)، ۶۶-۵۳.
- مخبری، عادل؛ درتاج، فریبا و دره کردی، علی (۱۳۸۹). بررسی شاخص‌های روان‌سنجی و هنجاریابی پرسشنامه توانایی حل مسأله اجتماعی. *فصلنامه اندازه‌گیری تربیتی*، ۱(۴)، ۲۱-۱.
- مددی، سارا؛ گل پرور، محسن و آقایی، اصغر (۱۳۹۷). تأثیر درمان مثبت‌نگری وجودگرا و درمان مثبت‌نگری ایرانی اسلامی بر اضطراب و افسردگی دانش‌آموزان دختر دارای اضطراب اجتماعی. *فصلنامه سبک زندگی اسلامی با محوریت سلامت*، ۲(۳)، ۹-۱.
- ملکشاهی فر، معصومه (۱۳۸۷). بررسی باورهای فراشناختی و حل مسأله اجتماعی بیماران مبتلا به اختلالات شخصیت پارانوئید، ضد اجتماعی و وسواسی. پایان‌نامه کارشناسی ارشد رشته روانشناسی، دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل.
- نریمانی، محمد؛ ملک شاهی، معصومه و ابوالقاسمی، عباس (۱۳۸۸). پیش‌بینی اختلال‌های شخصیت پارانوئید، ضد اجتماعی و وسواسی بر اساس باورهای فراشناختی و حل مسأله اجتماعی. *مجله روانشناسی*، ۱۳(۴)، ۴۴۴-۴۲۶.
- American Psychiatric Association (2013). *Trauma- and StressorRelated Disorders: Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders*. 5th ed.

- Rawlings, D., Claridge, G., Freeman, J.L. (2001). Principal components analysis of the Schizotypal Personality Scale (STA) and the Borderline Personality Scale (STB). *Personality and Individual Differences*, 31, 409-419.
- Rudolph, J., Niepel, C., Greiff, S., Goldhammer, F., & Kröner, S. (2017). Metacognitive confidence judgments and their link to complex problem solving. *Intelligence*, 63, 1-8.
- Spain, D., Sin, J., Harwood, L., Mendez, M.A., & Happé, F. (2017). Cognitive behaviour therapy for social anxiety in autism spectrum disorder: a systematic review. *Advances in Autism*, 3(1), 34-46.
- Von Dawans, B., Trüg, A., Kirschbaum, C., Dziobek, I., Fischbacher, U., & Heinrichs, M. (2017). Effects of social and non-social stress on social behavior in health and social anxiety disorder. *Psychoneuroendocrinology*, 83, 71-93.
- Webb, M. E., Little, D.R., Cropper, S.J., & Roze, K. (2017). The contributions of convergent thinking, divergent thinking, and schizotypy to solving insight and non-insight problems. *Thinking & Reasoning*, 23(3), 235-258.